

POMM1083
Suomen kielen ja kirjallisuuden
pedagogiikka:
Oppiaineen iso kuva

Tarnanen & Kainulainen
Keväällä 2026

Kevään luennot

- 13.1. Oppiaineen iso kuva (Tarnanen & Kainulainen)
- 20.1. Kieli ja kielen rakenteet (Aalto & Mustonen)
- 27.1. S2-opetus alakoulussa (Aalto & Mustonen)
- 3.2. Monilukutaito: tulkinta (Hankala & Kauppinen)
- 10.2. Monilukutaito: tuottaminen (Hankala & Mustonen)
- 17.2. Kirjallisuus & Kulttuuri (Kauppinen & Aalto)
- 3.3. LUKItuki (Ruotsalainen & Kauppinen)

Joka luennolle (ensimmäistä kertaa lukuun ottamatta) tulee ennakkotehtävä, jota käsitellään luennolla ja mahdollisesti demoilla.

Millaisia ajatuksia, tunteita,
kokemuksia mieleesi nousee
suomen kielen ja kirjallisuuden
oppiaineesta?

Mitä äikässä pitäisi opettaa?

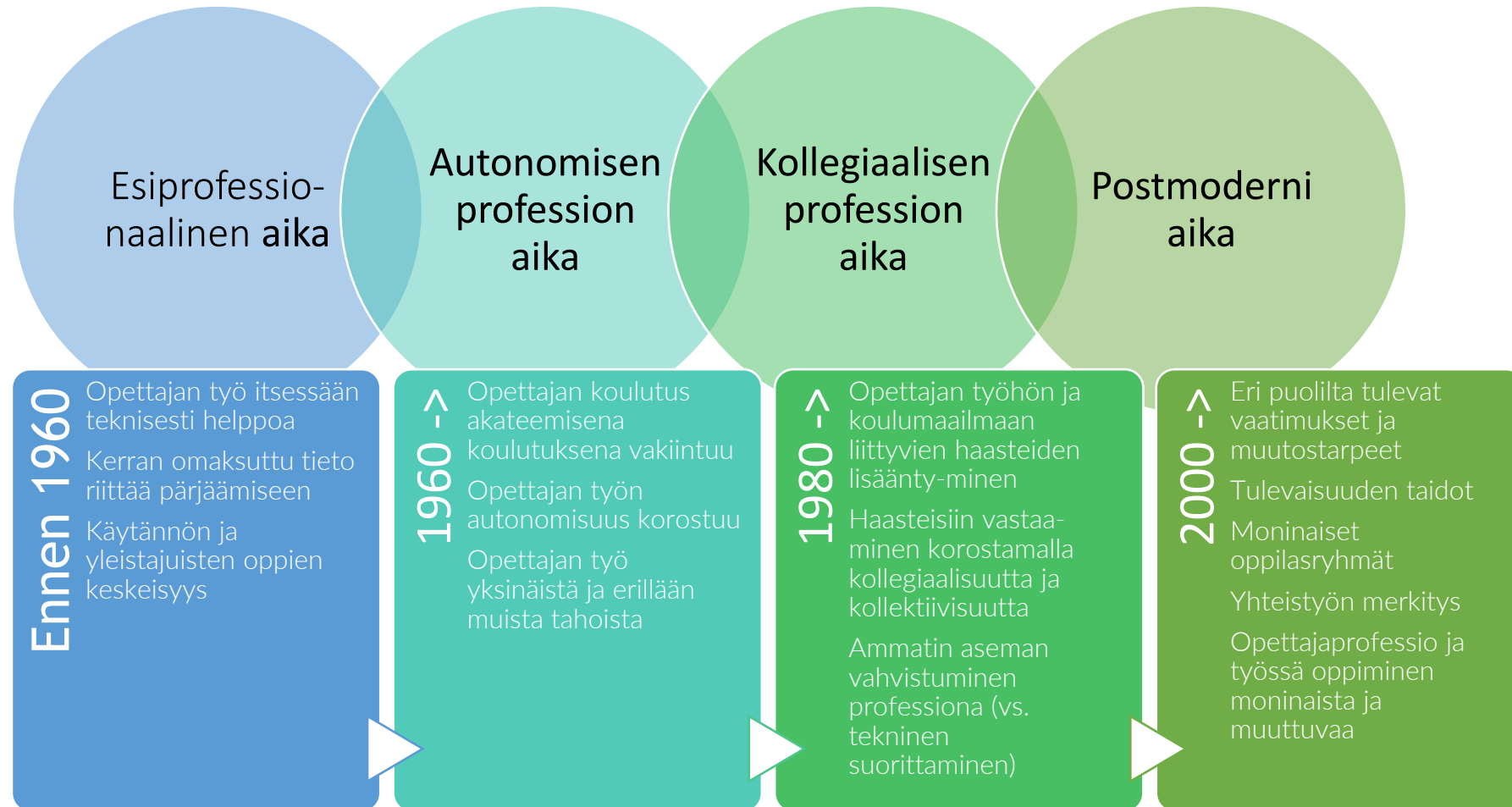
Millaiseksi äikän opeksi toivot
tulevasi?

Mitä sinun on opittava äikän
POMeissa?

Miksi ja ketä varten koulu on ylipäättään olemassa ja mitä siellä tulisi opettaa?

Opettajaprofessio – miten heijastuu suomen kielen ja kirjallisuuden opettamiseen?

Hargreaves, 2000

1856-65

1856 suomen
kieli oppikoulun
opetusaineeksi

1865 suomen
kieli oppikoulun
opetuskieleksi

1920-21

Äidinkieli ja
kirjallisuus
oppiaineeksi ja
opetussuunnitelma-
työn
käynnistyminen

1921 äidinkielen
koe omaksi yo-
kokeeksi

1950-60

Tärkeää kirjakielen ja
kansallisen kirjallisuuden
opettaminen:
hyvä ja virheetön
kirjakieli opitaan
opiskelemalla huolel-
lisesti kielioppia;
lausunta ja puhetaito

Informaatioteoria
(kielen sosiaalinen
luonne ja välineel-
lisuus); kirjallisuuden
opetuksessa kaikille
yhteinen kaanon;
käytännön
kielenkäyttötaidot;
vuorovaikutustaidot

1970-luku

Kieli elävä ja ha-
vainnoitava ilmiö;
kielen variaatio; kieli
viestinnän
välineenä; yhteisku-
nnan ja työelämän
vaati-musten
huomioi-
minen; ainekirjoitel-
mia ja
kirjoitusharjoit-
uksia; kirjallisu-
udessa elämyspeda-
gogiikasta analyysi-
pedagogiikkaan

1980-luku

Tekstilingvistinen
kielen kuvaus;
kielentuntemus;
tilanteinen
kielenkäyttö;
kielestä puhumisen
käsitteet (yläaste);
taitoalueiden
hierarkia;
prosessikirjoitta-
minen;
kirjallisuuden
vähäisempi
näkyminen

1990-luku

Kirjoittamisen arvioinnin kehittäminen; tekstilajiajattelu; yo-kokeeseen aineistopohjainen aine; PUHVI-koe; kirjallisuusnäytteistä kokonaisteoksiin; oppiaineen nimen muutos

2000-luku

Kielenkäytön tilanteisuuden ja yhteisöllisyyden korostuminen; ammatillinen kielenkäyttö; medialukutaito; kieli- ja tekstitiedon kiinnittyminen tekstilajeihin; yo-kokeeseen tekstitaitokoe

2010-luku

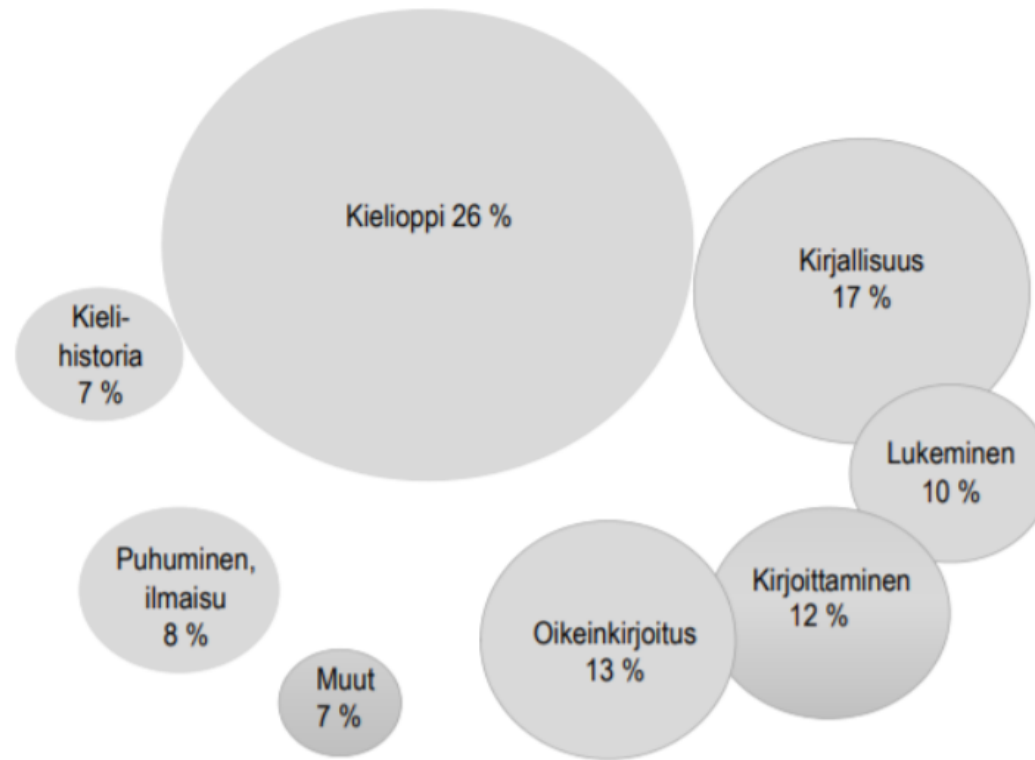
Kielitietoisuus, monilukutaito, tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen taidot laajan tekstitaitokäsityksen hengessä; ylioppilaskokeen digitalisoituminen, debatti ylioppilaskokeen laajuudesta (yksi- vai kaksipäiväinen)

2020 - 30

Miltä tulevaisuus näyttää?

Henkinen tila visioinnille ja tulevaisuuden muutoksille

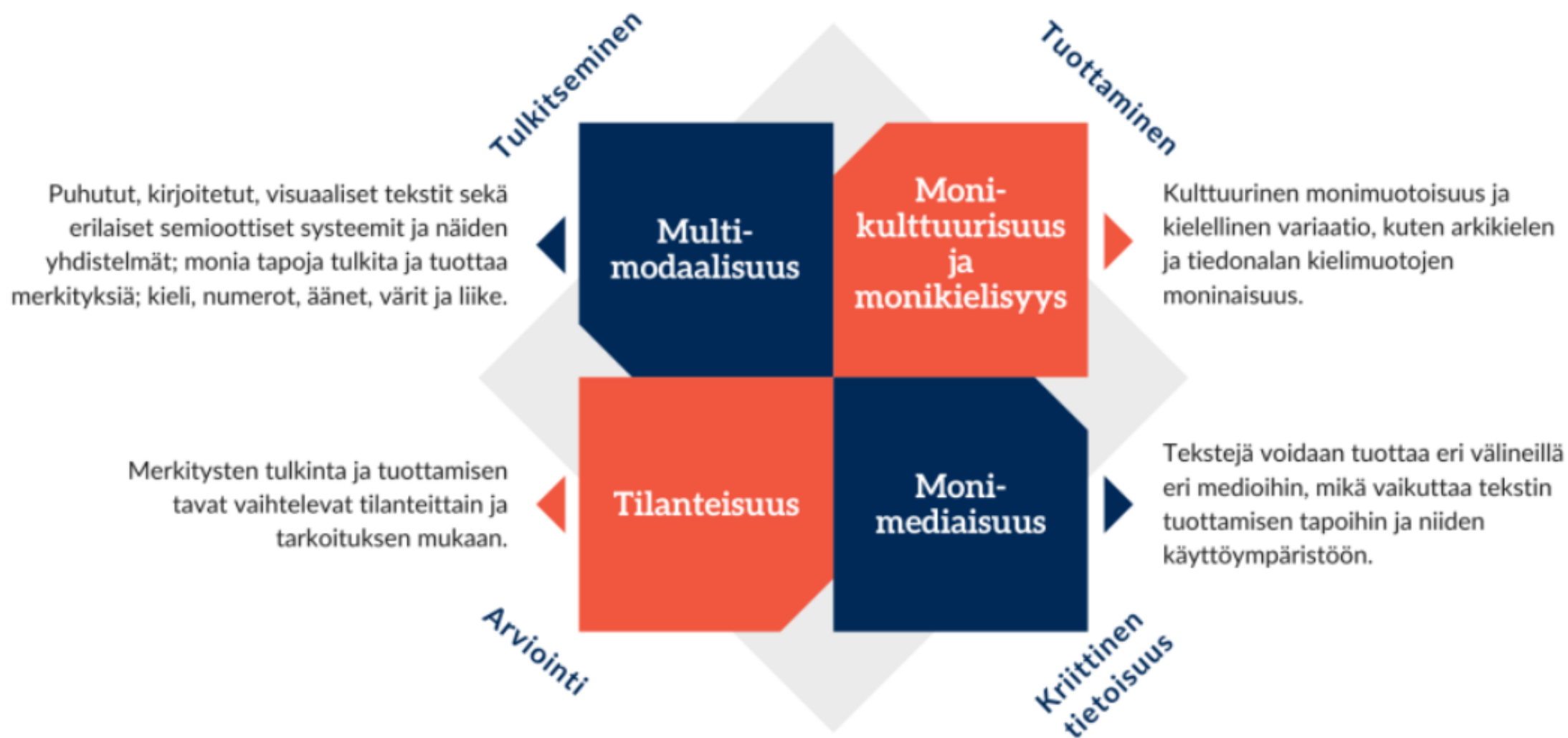
Peruskoululaisten
käsityksiä
äidinkielestä ja
kirjallisuudesta
oppiaineena

KUVIO 1. Oppilaiden (9.lk) kirjoitelmissa (N=97) esiintyvät äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen sisältöjä kuvaavat nimitykset (N=732). Kuviossa on näkyvillä kunkin aihepiirin eniten mainintoja saanut nimitys

Kulju, P., Räihä, P. & Mäkinen, M. 2015. Peruskoululaisten käsityksiä äidinkielestä ja kirjallisuudesta oppiaineena. Teoksessa Harjunen, E. (toim.) Tekstit puntarissa. Ajatuksia äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistuloksista perusopetuksen päättöarvioinnissa 2014 ja 2010. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 2015:10, 85–96

Monilukutaito

Kielellä opitaan ja opiskellaan muissakin kuin kieliaineissa

Monilukutaito eri oppiaineissa

Kun opitaan, niin

Ympäristöopissa
(maantiedossa,
biologiassa,
terveystiedossa,
matematiikassa,
fysiikassa,
kemiassa)

katsomusaineissa
(uskonnossa,
elämäkatsomus-
tiedossa),

historiassa ja
yhteiskuntaopissa

taito- ja taideaineissa
(kuvataiteessa,
musiikissa, liikunnassa,
käsityössä)

Kun opiskellaan, niin....

Luokanopettajan kielitajun syventäminen

(Tarnasta 2012 mukailleen)

Pedagoginen osaaminen
suomen kielessä ja kirjallisuudessa

Ymmärrys
oppiaineesta

osaat eritellä suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineen pedagogista kulttuuria sekä oppiaineen pedagogiikkaan liittyviä erilaisia, esimerkiksi ideologisia ja poliittisia, sidoksia sekä pedagogisia suuntauksia

kognitiivinen ja sosiaalinen lähestymistapa
lukutaitoon, kirjallisuuden opetuksen
lähestymistavat

osaat eritellä, arvioida ja tukea oppilaiden moninaisia tulkitsemisen taitoja monimediaisissa oppimisympäristöissä ja tukea niiden kehittymistä läpi alakoulun

Tekstien
tulkitsemistaitojen
pedagogiikka

kirjoittamisen opetuksen
suuntauksat

Tekstien
tuottamistaitojen
pedagogiikka

osaat eritellä, arvioida ja tukea tekstien tuottamistaidon (prosessi + tekstilajitietoisuus) kehittymistä monimediaisissa oppimisympäristöissä

Monilukutaito eri oppiaineissa ja niitä yhdistävänä tekijänä:
ymmärrät suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineen erityisluonnetta sisältö- ja välineaineena sekä osaat jäsentää kielen ilmiöitä ja ohjata monilukutaidon kehittymistä eri oppiaineissa sekä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa

Monilukutaidon
pedagogiikka

osaat eritellä, arvioida ja tukea kielitietoisuuden kehittymistä

Kielitietoisuuden
pedagogiikka

formalistinen ja funktionaalinen
lähestymistapa kielen
opetukseen

ymmärrät suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineen ja -sisältöjen merkityksen oppijan identiteetin, kehityksen ja hyvinvoinnin näkökulmasta ja osaat hyödyntää oppijoiden omia tekstimaisemia heidän toimijuutensa tukemiseksi

Oppijälähtöisyys

osaat ohjata oppijoita käyttämään metakognitiivisia strategioita taitojensa kehittämässä (esim. oppimisen suunnittelua, oppimisen ja ymmärryksen kehittymisen seuraamista ja hallinnoimista, työskentelystä nauttimista)

Ennakkotehtävä seuraavaan suurryhmään

Oheisesta linkistä ja qr-koodin alta löydät ennakkotehtävän ensi viikon KIELI-luentoa varten.

- Tehtävä kannattaa tehdä hyvissä ajoin (vaikka vastausaikaa onkin 19.1. saakka)
- Ota vastauksesi talteen ennen kyselystä poistumista, sillä tarvitset sitä myöhemmin: Paina vasemmassa laidassa olevaa lähetä-kuvaketta ja lisää oma sähköpostiosoitteesi. Näin kirjoittamasi vastaukset tulevat sähköpostiisi. Kopioi ne sieltä PROpeesi myöhempää käyttöä varten.

<https://link.webpolsurveys.com/S/2A0FAE550FDE4271>

